

FIIA 10/2012

COMMENT

Charly Salenius-Pasternak
Tutkija
Ulkopoliittinen instituutti

Obama suuntaa kohti voittoa > Vain yllättävä ulkoinen kriisi voisi kääntää Yhdysvaltain presidentinvaalien asetelman Mitt Romneyyn hyväksi

Ensimmäinen Barack Obaman ja Mitt Romneyn välinen vaaliväittely ei juuri muuttanut asetelmia Yhdysvaltain presidentinvaaleissa. Äänestäjät tulevat todennäköisesti valitsemaan Obaman toiselle kaudelle kuukauden päästä järjestettävissä vaaleissa.

Mitt Romney hallitsi ensimmäistä ehdokkaiden välistä vaaliväittelyä, mutta sillä tuskin on vaikutusta itse vaalitulokseen. Istuva presidentti Barack Obama valitaan suurella todennäköisyydellä jatkokaudelle. Romneyn kampanjatiimi halusi nähdä ehdokkaiden kohtaamisen vaalitaistelun käännekohtana, ja todennäköisesti Romneyn esiintyminen vaaliväittelyssä antaakin hänelle hie-man nostetta. Mutta kun vaaleihin on enää kuukausi aikaa, Romneyn ainoa toivo näyttää olevan, että Obama epäonnistuisi jonkin yllättävän tilanteen hoitamisessa. Obaman kampanjaväen haasteena taas on pitää yllä taisteluhenkä, jotta Obaman kannattajat eivät pitäisi voittoa varmana ja jättäisi tämän vuoksi äänestämättä.

Erittelen seuraavaksi neljä perustetta sille, miksi Obaman voitto on todennäköinen. Lopuksi nostan esiin sellaisia yllätystekijöitä, jotka saattaisivat vielä horjuttaa Obaman asemaa.

Ensimmäinen – ja vahvin – Obaman voittoa ennakoiva tekijä liittyy puhtaaseen vaalimatematiikkaan ja Yhdysvaltain vaalijärjestelmään. Tullakseen valituksi ehdokas tarvitsee taakseen vähintään 270 vaalitsijamiestä. Mieliäpidetiedustelujen mukaan Obamalla on 180–190 ”varmaa” ääntä, Romneylla vain 130–160. Jos laskelmiin otetaan

mukaan myös ne osavaltiot, joissa jommankumman voitto on todennäköinen, Obama saa 245–260 ja Romney noin 190 ääntä.

Ratkaisevassa asemassa ovat vaa’an kieliosavaltiot, joissa ehdokkaiden kannatus on lähes tasoissa. Obaman johto on kuitenkin niin vahva, että vaikka Romney voittaisi neljässä suurimmassa vaa’an kieliosavaltiossa (Floridassa, Ohiossa, Pohjois-Carolinassa ja Virginiassa), Obama voittaisi koko kisan. Romneyn voitto edellyttäisi voittoa kaikissa vaa’an kieliosavaltioissa, joita on laskutavasta riippuen 7–11. Tällä hetkellä Romney johtaa Obamaa mieliäpidetiedusteluissa vain yhdessä niistä, Pohjois-Carolinassa.

Toinen Obaman voittoa ennakoiva tekijä liittyy juuri mieliäpidetiedusteluihin: Obaman kannatus on nousussa sekä koko maan kattavissa että osavaltiokohtaisissa kyselyissä. Aiempien vaalien perusteella tiedetään, että kuukausi ennen vaaleja gallupeissa johtava ehdokas on yleensä voittanut vaalit. Lisäksi tässä vaiheessa itse kannatuslukuja tärkeämpää on niissä tapahtuvien muutosten suunta ja voimakkuus.

Real Clear Politics -verkkosivusto (RCP) julkaisee eri mieliäpidetiedustelujen tulosten perusteella koottua keskiarvoa. Sen perusteella Obama

on johtanut Romneya koko vuoden, lukuun ottamatta syyskuun alussa mitattua tasatulosta. Sen jälkeen Obaman johto on vaihdellut 3,0–4,3 prosenttiyksikön välillä.

Floridassa Obama on ollut johdossa kesäkuun lopulta lähtien. Ohiossa Obamalla on aina ollut johtoasema, ja välimatkaa Romneyyn on nyt jo viisi prosenttiyksikköä. Virginiassa Romney käväisi niukassa johdossa syyskuun alussa, mutta Obama on sittemmin noussut yli kolmen prosenttiyksikön johtoon. Pohjois-Carolinan tiedusteluissa Romney on johtanut Obamaa koko kesän ajan, mutta hänen välimatkansa on kutistunut alle yhteen prosenttiyksikköön. Myös muissa vaa’an kieliosavaltioissa on nähtävissä samansuuntaista kehitystä. Voittaakseen vaalit Romneyn olisi saatava taakseen kaikki vaa’an kieliosavaltiot, mikä edellyttäisi jotain yllätyksellistä.

Obama pärjää Romneya paremmin myös, kun kansalaisilta kysytään näkemyksiä ehdokkaiden henkilökohtaisista ominaisuuksista. RCP-sivuston kokoamien keskiarvojen Obamaan on suhtauduttu keskimäärin enemmän myönteisesti kuin kielteisesti koko vuoden ajan, kun taas Romney on yltänyt samaan vain hetkittäin kolmen viime kuukauden aikana.

Ulkopoliittinen
instituutti

Kruunuvuorenkatu 4

PL 400

00161 Helsinki

Puhelin

(09) 432 7000

Fax

(09) 432 7799

www.fiia.fi

Ulkopoliittinen instituutti on eduskunnan yhteydessä toimiva, riippumaton tutkimuslaitos. Instituutti tuottaa korkeatasoista tutkimusta, joka tukee poliittista päätöksentekoa ja avointa keskustelua niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin.

Instituutin julkaisut käyvät läpi sisäisen editointiprosessin, mutta julkaistavat näkemykset ovat kirjoittajien omia.

Kun yhdysvaltalaisilta kysytään heidän näkemyksiään presidenttiehdokkaista, Obaman nähdään olevan Romneya parempi niin kansalaisten arkisten huolien ymmärtämisessä, yhteisten arvojen jakamisessa kuin vahvassa johtajuudessa. Kaiken kaikkiaan useampi äänestäjä arvostaa kuin ei arvosta Obaman toimintaa presidenttinä. Vaikka äänestäjät eivät siis antaisikaan tunnustusta kaikille Obaman ensimmäisen kauden saavutuksille, hänestä pidetään ja häneen luotetaan siinä määrin, että hänelle ollaan valmiita antamaan toinen kausi.

Obaman uudelleenvalinnan mahdollisuuksia kasvattaa lopulta myös se, että Romneyn kampanja ei ole onnistunut keräämään riittävästi varoja kampanjaansa. Touko-, kesä- ja heinäkuussa Romney ja republikanit saivat kyllä kerättyä enemmän varoja kuin Obama ja demokraatit, ja hetken näytti jo täysin mahdolliselta, että Obama olisi mahdollista kammeta vallasta yksinkertaisesti syytämällä tarpeeksi rahaa kampanjointiin. Sittemmin osat ovat vaihtuneet, ja Obama on menestynyt varainkeruussa haastajaansa paremmin.

Romneyn varainkeruuta on vaikeuttanut se, että osa republikaanien tueksi suunnatuista varoista kohdistetaan presidentinvaalien sijaan senaatin ja edustajainhuoneen

vaaleihin, jotka järjestetään samaan aikaan presidentinvaalien kanssa. Edustajainhuoneessa republikaanit pyrkivät pitämään kiinni enemmistöstään, senaatissa taas haastamaan demokraattien enemmistöaseman. Vaikuttaa siltä, että presidentinvaalien asetelmaa ei enää käännetä rahalla, mikä auttaa Obamaa.

On siis hyvin todennäköistä, että Obama valitaan toiselle kaudella marraskuun alun vaaleissa. Obama ja Romney kohtaavat lokakuun aikana vielä kahdessa vaaliväittelyssä, mutta ellei kumpikaan epäonnistu totaalaisesti väittelyissä, ne tuskin kääntävät kelkkaa Romneyn eduksi.

Näyttääkin siltä, että ainoastaan merkittävä ulkoinen kriisi voi enää uhata Obaman jatkokautta. Kyseeseen voisi tulla sodan puhkeaminen Lähi-idässä, jonkin Euroopan maan irtautuminen eurosta tai tilanne, jossa Yhdysvaltain kansalaisia ja diplomaatteja surmattaisiin tai otettaisiin panttivangeiksi. Toisaalta tällainen yllätyksellinen tilanne – ja sen hyvin hoitaminen – voisi parhaimmillaan myös lisätä Obaman suosiota, jolloin hän voisi saada vaaleissa murskavoiton. Tällöin tulevilla historioitsijoilla olisi selittämistä siinä, miksi Obaman uudelleenvalinta näytti vielä jokin aika sitten niin kovin epävarmalta.